

LEGE nr. 46 din 21 ianuarie 2003 drepturilor pacientului

EMITENT • PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 51 din 29 ianuarie 2003

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Capitolul I Dispoziții generale

Articolul 1

În sensul prezentei legi:

a) prin pacient se înțelege persoana sănătoasă sau bolnavă care utilizează serviciile de sănătate;

b) prin discriminare se înțelege distincția care se face între persoane aflate în situații similare pe baza rasei, sexului, vârstei, apartenenței etnice, originii naționale sau sociale, religiei, opțiunilor politice sau antipatiei personale;

c) prin îngrijiri de sănătate se înțelege serviciile medicale, serviciile comunitare și serviciile conexe actului medical;

d) prin intervenție medicală se înțelege orice examinare, tratament sau alt act medical în scop de diagnostic preventiv, terapeutic ori de reabilitare;

e) prin îngrijiri terminale se înțelege îngrijirile acordate unui pacient cu mijloacele de tratament disponibile, atunci când nu mai este posibilă îmbunătățirea prognozei fatale a stării de boală, precum și îngrijirile acordate în apropierea decesului.

f) prin reprezentant legal se înțelege soțul/soția, copiii, părinții sau celelalte rude până la gradul al IV-lea ale pacientului, tutorele, precum și orice persoană cu vârsta de minimum 18 ani împliniți pe care pacientul o desemnează în acest scop prin declarație încheiată în formă autentică, care se înregistrează în Registrul național notarial de evidență a procurilor și revocărilor acestora și care va cuprinde drepturile prevăzute de lege ce pot fi exercitate de reprezentant.

(la 28-07-2019, Articolul 1 din Capitolul I a fost completat de ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 150 din 24 iulie 2019, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 619 din 25 iulie 2019)

g) prin screening se înțelege examinarea inițială de prezumție sau stabilirea existenței reale a bolilor sau a altor caracteristici biologice ori comportamentale într-o populație, care constă în aplicarea unui ansamblu de procedee și tehnici de investigație în scopul descoperirii precoce și evidențierii lor într-un stadiu incipient.

(la 23-11-2020, Articolul 1 din Capitolul I a fost completat de Punctul 1, ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 257 din 19 noiembrie 2020, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1110 din 20 noiembrie 2020)

h) prin supraviețuitor de cancer se înțelege persoana, astfel cum este definită la art. 1 alin. (2) din Legea nr. 18/2022 privind declararea primei zile de duminică din luna iunie ca Ziua națională a supraviețuitorilor de cancer;

(la 08-09-2022, Articolul 1 din Capitolul I a fost completat de Punctul 1, Articolul I din LEGEA nr. 200 din 7 iulie 2022, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 682 din 08 iulie 2022)

i) prin distribuitor de asigurări se înțelege persoana fizică sau juridică, astfel cum este definită la art. 3 alin. (1) pct. 6 din Legea nr. 236/2018 privind distribuția de asigurări, cu completările ulterioare.

(la 08-09-2022, Articolul 1 din Capitolul I a fost completat de Punctul 1, Articolul I din LEGEA nr. 200 din 7 iulie 2022, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 682 din 08 iulie 2022)

Articolul 2

Pacienții au dreptul la îngrijiri medicale de cea mai înaltă calitate de care societatea dispune, în conformitate cu resursele umane, financiare și materiale.

Articolul 2¹

Pacienții asigurați prin Casa Națională de Asigurări de Sănătate au dreptul la investigații gratuite de screening la justa solicitare proprie din momentul încadrării

în grupul de risc sau pe baza unei trimiteri de la medicul specialist.
(la 23-11-2020, Capitolul I a fost completat de Punctul 2, ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 257 din 19 noiembrie 2020, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1110 din 20 noiembrie 2020)

Articolul 3

Pacientul are dreptul de a fi respectat ca persoana umană, fără nici o discriminare.

Capitolul II Dreptul pacientului la informația medicală

Articolul 4

Pacientul are dreptul de a fi informat cu privire la serviciile medicale disponibile, precum și la modul de a le utiliza.

Articolul 5

(1) Pacientul are dreptul de a fi informat asupra identității și statutului profesional al furnizorilor de servicii de sănătate. (2) Pacientul internat are dreptul de a fi informat asupra regulilor și obiceiurilor pe care trebuie să le respecte pe durata spitalizării.

Articolul 6

Pacientul are dreptul de a fi informat asupra stării sale de sănătate, a intervențiilor medicale propuse, a riscurilor potențiale ale fiecărei proceduri, a alternativelor existente la procedurile propuse, inclusiv asupra neefectuării tratamentului și nerespectării recomandărilor medicale, precum și cu privire la date despre diagnostic și prognostic.

Articolul 7

Pacientul are dreptul de a decide dacă mai dorește să fie informat în cazul în care informațiile prezentate de către medic i-ar cauza suferință.

Articolul 8

Informațiile se aduc la cunoștință pacientului într-un limbaj respectuos, clar, cu minimalizarea terminologiei de specialitate. În cazul în care pacientul nu cunoaște limba română, informațiile i se aduc la cunoștință în limba maternă ori într-o limbă pe care o cunoaște sau, după caz, se va căuta o altă formă de comunicare. Dacă pacientul nu este cetățean român, informațiile i se aduc la cunoștință într-o limbă de circulație internațională sau, după caz, se va căuta o altă formă de comunicare.

(la 28-07-2017, Articolul 8 din Capitolul II a fost modificat de ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 191 din 24 iulie 2017, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 593 din 25 iulie 2017)

Articolul 9

Pacientul are dreptul de a cere în mod expres să nu fie informat și de a alege o altă persoană care să fie informată în locul său.

Articolul 10

Rudele și prietenii pacientului pot fi informați despre evoluția investigațiilor, diagnostic și tratament, cu acordul pacientului.

Articolul 11

Pacientul are dreptul de a cere și de a obține o altă opinie medicală.

Articolul 12

Pacientul sau persoana desemnată în mod expres de acesta, conform prevederilor art. 9 și 10, are dreptul să primească, la externare, un rezumat scris al investigațiilor, diagnosticului, tratamentului, îngrijirilor acordate pe perioada spitalizării și, la cerere, o copie a înregistrărilor investigațiilor de înaltă performanță, o singură dată.

(la 07-04-2016, Art. 12 a fost modificat de art. unic din LEGEA nr. 50 din 30 martie 2016 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 247 din 4 aprilie 2016.)

Capitolul III Consimțământul pacientului privind intervenția medicală

Articolul 13

Pacientul are dreptul să refuze sau să oprească o intervenție medicală asumându-și, în scris, răspunderea pentru decizia sa; consecințele refuzului sau ale opririi actelor medicale trebuie explicate pacientului.

Articolul 14

Când pacientul nu își poate exprima voința, dar este necesară o intervenție medicală de urgență, personalul medical are dreptul să deducă acordul pacientului dintr-o exprimare anterioară a voinței acestuia.

Articolul 15

În cazul în care pacientul necesită o intervenție medicală de urgență, consimțământul reprezentantului legal nu mai este necesar.

Articolul 16

În cazul în care se cere consimțământul reprezentantului legal, pacientul trebuie să fie implicat în procesul de luare a deciziei atât cât permite capacitatea lui de înțelegere.

Articolul 17

(1) În cazul în care furnizorii de servicii medicale consideră că intervenția este în interesul pacientului, iar reprezentantul legal refuză să își dea consimțământul, decizia este declinată unei comisii de arbitraj de specialitate. (2) Comisia de arbitraj este constituită din 3 medici pentru pacienții internați în spitale și din 2 medici pentru pacienții din ambulator.

Articolul 18

Consimțământul pacientului este obligatoriu pentru recoltarea, păstrarea, folosirea tuturor produselor biologice prelevate din corpul său, în vederea stabilirii diagnosticului sau a tratamentului cu care acesta este de acord.

Articolul 19

Consimțământul pacientului este obligatoriu în cazul participării sale în învățământul medical clinic și la cercetarea științifică. Nu pot fi folosite pentru cercetare științifică persoanele care nu sunt capabile să își exprime voința, cu excepția obținerii consimțământului de la reprezentantul legal și dacă cercetarea este făcută și în interesul pacientului.

Articolul 20

Pacientul nu poate fi fotografiat sau filmat într-o unitate medicală fără consimțământul său, cu excepția cazurilor în care imaginile sunt necesare diagnosticului sau tratamentului și evitării suspectării unei culpe medicale.

Capitolul IV Dreptul la confidențialitatea informațiilor și viața privată a pacientului

Articolul 21

Toate informațiile privind starea pacientului, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, prognosticul, tratamentul, datele personale sunt confidențiale chiar și după decesul acestuia.

Articolul 22

Informațiile cu caracter confidențial pot fi furnizate numai în cazul în care pacientul își dă consimțământul explicit sau dacă legea o cere în mod expres.

Articolul 23

În cazul în care informațiile sunt necesare altor furnizori de servicii medicale acreditați, implicați în tratamentul pacientului, acordarea consimțământului nu mai este obligatorie.

Articolul 24

(1) Pacientul are acces la datele medicale personale. (2) Pacientul are dreptul de a desemna, printr-un acord consemnat în anexa la foaia de observație clinică generală, o persoană care să aibă acces deplin, atât în timpul vieții pacientului, cât și după decesul pacientului, la informațiile cu caracter confidențial din foaia de observație. (la 06-01-2019, Articolul 24 din Capitolul IV a fost completat de ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 347 din 27 decembrie 2018, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 3 din 03 ianuarie 2019)

Articolul 25

(1) Orice amestec în viața privată, familială a pacientului este interzis, cu excepția cazurilor în care aceasta imixtiune influențează pozitiv diagnosticul, tratamentul ori îngrijirile acordate și numai cu consimțământul pacientului. (2) Sunt considerate excepții cazurile în care pacientul reprezintă pericol pentru sine sau pentru sănătatea publică.

Capitolul IV¹ Dreptul de a fi uitat

(la 08-09-2022, Actul a fost completat de Punctul 2, Articolul I din LEGEA nr. 200 din 7 iulie 2022, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 682 din 08 iulie 2022)

Articolul 25¹

(1) Prin derogare de la prevederile art. 2.203 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, în situația încheierii contractelor de asigurare, în cazul în care distribuitorul de asigurări solicită supraviețuitorului de cancer informații și documente în vederea evaluării riscului pentru preluarea, respectiv menținerea în asigurare, acesta are dreptul de a nu le furniza pe acelea care vizează afecțiunea oncologică, dacă a trecut un termen de 7 ani de la data încheierii protocolului oncologic. În cazul supraviețuitorului de cancer al cărui diagnostic a fost pus înainte de vârsta de 18 ani, termenul este de 5 ani de la data încheierii protocolului oncologic. (2) Distribuitorii de asigurări au obligația de a înscrie dreptul prevăzut la alin. (1) în mod clar, concis, ușor de înțeles și vizibil în același câmp vizual și cu caractere de aceeași mărime în documentele prin care solicită informațiile și documentele în vederea evaluării riscului, sub sancțiunea nulității relative a contractului de asigurare. (3) În vederea asigurării respectării dreptului de a fi uitat, personalul medico-sanitar are obligația de a nu furniza distribuitorilor de asigurări informațiile și documentele prevăzute la alin. (1).

(la 08-09-2022, Capitolul IV¹ a fost completat de Punctul 2, Articolul I din LEGEA nr. 200 din 7 iulie 2022, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 682 din 08 iulie 2022)

Articolul 25²

La propunerea institutelor oncologice, prin normele de aplicare a legii, Ministerul Sănătății stabilește termene reduse față de termenul prevăzut la art. 25¹ alin. (1), pe categorii de vârstă și tipuri de afecțiuni oncologice ale supraviețuitorilor de

cancer, pe baza datelor științifice privind progresele terapeutice.
(la 08-09-2022, Capitolul IV¹ a fost completat de Punctul 2, Articolul I din LEGEA nr. 200 din 7 iulie 2022, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 682 din 08 iulie 2022)

Capitolul V Drepturile pacientului în domeniul reproducerii

Articolul 26

Dreptul femeii la viață prevalează în cazul în care sarcina reprezintă un factor de risc major și imediat pentru viața mamei.

Articolul 27

Pacientul are dreptul la informații, educație și servicii necesare dezvoltării unei vieți sexuale normale și sănătății reproducerii, fără nici o discriminare.

Articolul 28

(1) Dreptul femeii de a hotărî dacă să aibă sau nu copii este garantat, cu excepția cazului prevăzut la art. 26.(2) Pacientul, prin serviciile de sănătate, are dreptul să aleagă cele mai sigure metode privind sănătatea reproducerii.(3) Orice pacient are dreptul la metode de planificare familială eficiente și lipsite de riscuri.

Capitolul VI Drepturile pacientului la tratament și îngrijiri medicale

Articolul 29

(1) În cazul în care furnizorii sunt obligați să recurgă la selectarea pacienților pentru anumite tipuri de tratament care sunt disponibile în număr limitat, selectarea se face numai pe baza criteriilor medicale.(2) Criteriile medicale privind selectarea pacienților pentru anumite tipuri de tratament se elaborează de către Ministerul Sănătății și Familiei în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi și se aduc la cunoștința publicului.

Articolul 30

(1) Intervențiile medicale asupra pacientului se pot efectua numai dacă există condițiile de dotare necesare și personal acreditat.(2) Se exceptează de la prevederile alin. (1) cazurile de urgență apărute în situații extreme.

Articolul 31

Pacientul are dreptul la îngrijiri terminale pentru a putea muri în demnitate.

Articolul 32

Pacientul poate beneficia de sprijinul familiei, al prietenilor, de suport spiritual, material și de sfaturi pe tot parcursul îngrijirilor medicale. La solicitarea pacientului, în măsura posibilităților, mediul de îngrijire și tratament va fi creat cât mai aproape de cel familial.

Articolul 33

Pacientul internat are dreptul și la servicii medicale acordate de către un medic acreditat din afară spitalului.

Articolul 34

(1) Personalul medical sau nemedical din unitățile sanitare nu are dreptul să supună pacientul nici unei forme de presiune pentru a-l determina pe acesta să îl recompenseze altfel decât prevăd reglementările de plată legale din cadrul unității respective.(2) Pacientul poate oferi angajaților sau unității unde a fost îngrijit plăți suplimentare sau donații, cu respectarea legii.

Articolul 35

(1) Pacientul are dreptul la îngrijiri medicale continue până la ameliorarea stării sale de sănătate sau până la vindecare.(2) Continuitatea îngrijirilor se asigură prin

colaborarea și parteneriatul dintre diferitele unități medicale publice și nepublice, spitalicești și ambulatorii, de specialitate sau de medicină generală, oferite de medici, cadre medii sau de alt personal calificat. După externare pacientii au dreptul la serviciile comunitare disponibile.

Articolul 36

Pacientul are dreptul să beneficieze de asistență medicală de urgență, de asistență stomatologică de urgență și de servicii farmaceutice, în program continuu.

Articolul 36¹

Niciunui pacient nu i se va refuza dreptul la îngrijiri medicale din cauza neînregistrării nașterii sale în actele de stare civilă.

(la 21-10-2019, Capitolul VI a fost completat de Articolul II din LEGEA nr. 186 din 17 octombrie 2019, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 848 din 18 octombrie 2019)

Capitolul VII Sancțiuni

Articolul 37

(1) Nerespectarea de către personalul medicosanitar a confidențialității datelor despre pacient și a confidențialității actului medical, precum și a celorlalte drepturi ale pacientului prevăzute în prezenta lege atrage, după caz, răspunderea disciplinară, contravențională sau penală, conform prevederilor legale. (2) Nerespectarea de către distribuitorii de asigurări a dreptului pacientului prevăzut la art. 25¹ alin. (1) atrage răspunderea civilă, conform prevederilor legale.

(la 08-09-2022, Articolul 37 din Capitolul VII a fost completat de Punctul 3, Articolul I din LEGEA nr. 200 din 7 iulie 2022, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 682 din 08 iulie 2022)

Capitolul VIII Dispoziții tranzitorii și finale

Articolul 38

(1) Autoritățile sanitare dau publicității, anual, rapoarte asupra respectării drepturilor pacientului, în care se compară situațiile din diferite regiuni ale țării, precum și situația existentă cu una optimă. (2) Furnizorii de servicii medicale sunt obligați să afișeze la loc vizibil standardele proprii în conformitate cu normele de aplicare a legii. (3) În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Ministerul Sănătății și Familiei elaborează normele de aplicare a acesteia, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Articolul 39

Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Articolul 40

La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă art. 78, 108 și 124 din Legea nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației, publicată în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 54 din 10 iulie 1978, precum și orice alte dispoziții contrare. Aceasta lege a fost adoptată de Senat în ședința din 19 decembrie 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

PREȘEDINTELE SENATULUI

NICOLAE VACAROIU

Aceasta lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 19 decembrie 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,

VIOREL HREBENCIUC

București, 21 ianuarie 2003.

Nr. 46.